

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 9/2011

Auglýsingar Rúmgóðs ehf. með fullyrðingu um íslenska framleiðslu.

I. Erindið

Með bréfi Lystadúns Marco Snælands Dimars ehf. (Lystadún Marco) til Neytendastofu, dags. 7. febrúar 2011, er kvartað yfir fullyrðingum sem fram koma í blaðauglýsingum Rúmgóðs ehf. Í erindinu segir að í auglýsingunum sé vísvitandi farið með rangt mál og ítrekað fullyrt að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum. Staðreyndin sé sú að Lystadún Marco samanstandi af gamalgrónum dýnu- og rúmaframleiðendum sem hafi í áratugi lagt megináherslu á framleiðslu á svæðaskiptum heilsudýnum og rúmunum jafnt í stöðluðum stærðum sem sérsmíðuðum. Lystadún Marco hafi haft samband við forsvarsmenn Rúmgóðs og bent á það sem Lystadún Marco þætti aðfinnsluvert við auglýsingarnar. Hafi auglýsingunum þá verið breytt á þann hátt að í auglýsingunum segði að Rúmgott væri eini framleiðandi landsins sem sérsmíði heilsurúm. Sú fullyrðing eigi heldur ekki við rök að styðjast þar sem Lystadún Marco framleiði heilsurúm samkvæmt máli og teikningum viðskiptavina. Í erindinu er þess óskað að Neytendastofa sjái til þess að Rúmgott hætti rangfærslum í auglýsingum sínum.

II. Málsmeðferð

1.

Erindi Lystadúns Marco var sent Rúmgóðu til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 8. febrúar 2011. Í bréfinu var óskað skýringa og athugasemda fyrirtækisins í tilefni erindisins. Í bréfinu var vakin athygli á því að ekki væri vísað til lagagreina en að mati Neytendastofu gætu komið til álita ákvæði 5. gr., 2. og 4. mgr. 6. gr., 1. mgr. 8. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Svar Rúmgóðs er dags. 9. febrúar 2011. Þar segir að fullyrðing í auglýsingum fyrirtækisins um að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum byggi m.a. á þeirri

skilgreiningu á heilsudýnu að hún þurfi að vera svæðaskipt, þ.e. mismunandi stífleiki sé á axlasvæði, mjaðmasvæði, mjóbakssvæði og til höfða og fóta. Rúmgott nýti svo kallaða legugreiningartækni til þess að mæla þyngdardreifingu líkamans og framleiði í framhaldi af því svæðaskipta heilsudýnu fyrir neytandann. Gormum með mismunandi stífleika sé raðað í gormabindivél og þannig útbúin svæðaskipt gormaeining sem klædd sé með þar til gerðum efnum. Rúmgott flytji jafnframt inn svæðaskipta latexkjarna, Coldfoam kjarna ásamt pokagormakerfum. Allt komi þetta til landsins svæðaskipt. Latex og Coldfoam kjarnar séu steptir í þar til gerð mót og síðan laserskornir eða á annan hátt myktir upp á svæðum til að ná fram svæðaskiptingu í dýnuna. Allt sé það gert áður en dýnan er flutt til landsins. Rúmgott hafi aldrei haldið því fram að þar sé um íslenska framleiðslu að ræða. Lystadún Marco framleiði ekki gormadýnur, hvorki svæðaskiptar né eins svæða.

Skv. upplýsingum sem Rúmgott hafi aflað sér flytji Lystadún Marco einnig inn framangreinda kjarna auk annars svamps og yfirlags. Fyrirtækið lími ýmis lög saman auk þess að skera til svamp af ýmsum gerðum og skera hann í hlífðaráklæði. Ekki sé hægt að kalla slíkt íslenska framleiðslu þar sem framleiðslan á kjarna dýnunnar fari sannarlega ekki fram á Íslandi. Þá framleiði Lystadún Marco ekki gormadýnur, hvorki svæðaskiptar né eins svæða. Á heimasíðu fyrirtækisins sé eingöngu talað um erlendar heilsudýnur.

2.

Bréf Rúmgóðs var sent Lystadúni Marco til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 15. febrúar 2011. Svar Lystadúns Marco til Neytendastofu er dags. 11. febrúar 2011. Þar kemur fram að upphaflegt erindi fyrirtækisins til Neytendastofu hafi verið kvörtun yfir villandi og röngum upplýsingum í blaðaauglýsingum Rúmgóðs. Nú virðist sem málið sé tvíþætt, Annars vegar hvað felist í orðinu framleiðsla og hins vegar hvort hinar einu sönnu svæðaskiptu heilsudýnur séu eingöngu framleiddar úr gormum.

Um hugtakið „heilsudýna“ segir í bréfinu að heilsudýna sé mjög persónulegur hlutur. Þær þurfi að vera til í mörgum gerðum þannig að sem flestir geti fundið dýnu við sitt hæfi. Sumar þeirra séu svæðaskiptar í stífleika en aðrar ekki. Svæðaskiptar heilsudýnur séu betri þegar á heildina sé litið.

Lystadún Marco selji engar heilsudýnur beint af lager. Allar heilsudýnur séu framleiddar eftir þörfum viðskiptavina hverju sinni.

Lystadún Marco telji sig hafa framleitt svæðaskiptar heilsudýnur frá árinu 1949 og heilsurúm með eigin botni frá árinu 2010. Í dag framleiði Lystadún Marco margar tegundir af svæðaskiptum heilsudýnum úr Latexi og Pocket gormum auk heilsudýna úr Celsius þrýstijöfnunarsvampi og kaldsvampi.

3.

Bréf Lystadúns Marco var sent Rúmgóðu til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 22. febrúar 2011. Ódagsett svar Rúmgóðs barst Neytendastofu 28. febrúar 2011. Þar er vísað til ákvörðunar Neytendastofu nr. 3/2009 og bent á að þar sé vísað til viðmiðunarreglna Samtaka iðnaðarins þar sem segir að vara verði að vera framleidd og/eða pökkuð á Íslandi til þess að geta talist íslensk. Tilgreina verði greinilega á umbúðum vörunnar eða með öðrum tryggum hætti að hvaða leyti varan sé íslensk, þ.e. pökkuð og/eða framleidd á Íslandi. Þá væri í ákvörðuninni „framleiðandi“ talinn hafa brotið lög nr. 57/2005 með því að gefa í skyn á umbúðum grænmetis að varan væri íslensk framleiðsla þrátt fyrir erlendan uppruna grænmetisins. Í raun megi líkja þessu máli við það mál sem hér sé til skoðunar. Vara sé flutt inn, meðhöndluð að einhverju leyti hér og kölluð íslensk framleiðsla. Uppruni vörunnar sé erlendur, framleiðslan fari fram erlendis, innfluttur kjarninn sé settur í hlífðaráklæði hér á landi sem reyndar sé einnig innflutt.

Að mati erlendra framleiðenda heilsudýna auk aðila hér á landi sem starfa að sölu á rúmdýnum þurfi dýna að vera svæðaskipt til þess að uppfylla það skilyrði til að geta talist heilsudýna. Því sé alfarið hafnað að heilsudýna þurfi ekki að vera svæðaskipt til þess að geta talist heilsudýna. Ósvæðaskipt dýna geti aldrei veitt notandanum þann stuðning sem þurfi við mjóbak og náð niður herðum og mjöðmum á sama tíma. Ósvæðaskipt dýna sé því ekki heilsudýna. Það geti ekki talist framleiðsla á heilsudýnu að flytja inn svæðaskiptan kjarna og klæða í hlífðaráklæði.

4.

Bréf Rúmgóðs var sem Lystadúni Marco til upplýsinga, með bréfi Neytendastofu, dags. 17. mars 2011. Jafnframt var aðilum málsins tilkynnt að gagnaöflun í málinu væri lokið. Með bréfinu fylgdi listi yfir gögn málsins.

III.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu kvartar Lystadún Marco yfir blaðauglýsingum Rúmgóðs þar sem segir að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum og að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins sem sérsníði heilsurúm. Lystadún Marco samanstandi af gamalgrónum dýnu og rúmaframleiðendum sem hafi í áratugi lagt megináherslu á framleiðslu á svæðaskiptum heilsudýnum og rúmum jafnt í stöðluðum stærðum sem sérsníðuðum. Lystadún Marco selji engar heilsudýnur beint af lager. Allar heilsudýnur séu framleiddar eftir þörfum viðskiptavina hverju sinni. Í dag framleiði Lystadún Marco margar tegundir af svæðaskiptum heilsudýnum úr Latexi og Pocket gormum auk heilsudýna úr Celsius þrýstijöfnunarsvampi og kaldsvampi.

Rúmgott segir að fullyrðingarnar byggi m.a. á þeirri skilgreiningu á heilsudýnu að hún þurfi að vera svæðaskipt. Rúmgott nýti svokallaða legugreiningartækni til þess að mæla þyngdardreifingu líkamans og framleiði í framhaldi af því svæðisskipta heilsudýnu fyrir viðkomandi. Gormum með mismunandi stífleika sé raðað í gormabindivél og þannig útbúið svæðaskipt gormaeining sem klædd sé þar til gerðum efnunum. Lystadún Marco framleiði ekki gormadýnur, hvorki svæðaskiptar né eins svæða.

Í erindinu var ekki vísað til lagagreina en Neytendastofa benti á að til álita gætu komið ákvæði 5. gr., 2. og 4. mgr. 6. gr., 1. mgr. 8. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005.

2.

Í lögum nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, er fjallað um það hvaða viðskiptahætti skuli viðurkenna og hverja ekki. Lögin fela fyrst og fremst í sér vernd fjárhagslegra hagsmuna neytenda en einnig vernd fyrirtækja gegn óréttmætum viðskiptaháttum keppinauta vegna auglýsinga eða annarra svipaðra viðskiptaaðferða. Í 5. gr. er lagt almennt bann við óréttmætum viðskiptaháttum, áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fer fram eða þjónusta er veitt. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna.

Í 2. mgr. 6. gr. segir:

„Auglýsingar og aðrar viðskiptaaðferðir skulu ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum vegna forms þeirra eða sökum þess að skírskotað er til óviðkomandi mála.“

Í greinargerð með ákvæðinu, þar sem það kemur fyrst fram, segir að upplýsingar sem fram komi í auglýsingum eða með öðrum viðskiptaaðferðum geti talist brot á ákvæðinu enda þótt þær séu efnislega réttar og sannar.

Í 4. mgr. 6. gr. segir að fullyrðingar sem fram komi í auglýsingum eða með öðrum hætti þurfi fyrirtæki að geta fært sönnur á.

Í 1. mgr. 8. gr. er um það fjallað að viðskiptahættir séu óréttmætir ef þeir brjóta í bága við góða viðskiptahætti og raska verulega, eða eru líklegir til að raska verulega, fjárhagslegri hegðun neytenda.

Í V. kafla laga nr. 57/2005 er fjallað um háttsemi milli fyrirtækja. Þar segir í 14. gr.:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna, þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.“

Fullyrðingar sem fram koma í auglýsingum mega skv. ákvæðinu ekki veita misvísandi, rangar eða villandi upplýsingar gagnvart keppinautum auglýsanda eða stöðu auglýsanda, vöru eða þjónustu hans, gagnvart keppinautum.

3.

Auglýsingar Rúmgóðs sem mál þetta snýr að hafa að geyma afdráttarlausar fullyrðingar. Þar segir að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum. Jafnframt segir að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins sem sérsmíði heilsurúm. Af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en að skilgreining Rúmgóðs á svæðaskiptum heilsudýnum sé sú aðferð sem fyrirtækið notar við gerð dýna fyrir neytendur. Rúmgott nýti legugreiningartækni til að mæla þyngdardreifingu líkamans og framleiði í framhaldi af því svæðisskipta heilsudýnu. Gormum með mismunandi stífleika sé raðað í gormabindivél og þannig útbúið svæðaskipt gormeining sem klædd sé með þar til gerðum efnunum. Af því leiðir að mat Rúmgóðs á því hvað svæðaskipt heilsudýna sé og hvað sé sérsmíðað heilsurúm grundvallast á framangreindri framleiðsluaðferð.

Í gögnum málsins segir að Lystadún Marco hafi selt heilsurúm með eigin botni frá árinu 2010 og selji engar heilsudýnur beint af lager. Allar heilsudýnur séu framleiddar eftir þörfum viðskiptavina hverju sinni. Lystadún Marco framleiði svæðaskiptar heilsudýnur úr Latexi og Pocket gormum auk heilsudýna úr Celsius þrýstijöfnunarsvampi og kaldsvampi.

Fram kemur í gögnum frá Rúmgóðu að fyrirtækið hafi heimildir fyrir því að Lystadún flytji inn kjarna auk annars svamps og yfirlags. Fyrirtækið lími ýmis lög saman auk þess að skera til svamp af ýmsum gerðum og skera það í hlífðaráklæði. Ekki sé hægt að kalla það íslenska framleiðslu þar sem framleiðslan á kjarna dýnunnar fari sannarlega ekki fram á Íslandi. Þá framleiði Lystadún Marco ekki gormadýnur hvorki svæðaskiptar né eins svæða. Er síðasta fullyrðingin í andstöðu við fullyrðingar Lystadúns Marco og hefur Rúmgott ekki lagt fram gögn fullyrðingunni til sönnunar.

Af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en að bæði Rúmgott og Lystadún Marco og jafnvel fleiri aðilar, vinni að framleiðslu dýna sem eru með mismunandi stífleika. Efni í dýnurnar er flutt inn til landsins og er framleiðslustig þeirra mismunandi á veg komið er efnið kemur til landsins. Sumar dýnurnar eru að mestu gerðar hér á landi en aðrar minna og jafnvel ekkert. Aðalefni þau sem notuð eru í dýnurnar er annars vegar svampur og hins vegar gormar.

Í lögum nr. 2/1993, um Evrópska efnahagssvæðið segir í 2. gr. að meginmál EES-samningsins skuli hafa lagagildi hér á landi. Í II. kafla í fylgiskjali I með framangreindum lögum er að finna grundvallarreglur um frjálsa vöruflutninga. Þ.á.m. er þar kveðið á um upprunareglur, sbr. 9. gr. í meginmáli samningsins. Til stuðnings máli sínu vísar Rúmgott m.a. í ákvörðun Neytendastofu nr. 3/2009, í niðurstöðu þeirrar ákvörðunar voru m.a. hafðar til hliðsjóðnar viðmiðunarreglur Samtaka iðnaðarins um upprunareglur en þær reglur eiga sér stoð í framangreindum upprunareglum EES-samningsins.

Upprunareglur EES eru í bókun 4 við EES samninginn og birtust þær í ákvörðun sameiginlegum EES-nefndarinnar nr. 136 frá 2005. Þar er m.a. um það fjallað að ef framleiðsluvörur eru ekki upprunnar innan EES þurfi virðisaukinn af vörunum að vera meiri en verðmæti þeirra efna sem notuð voru í vöruna til þess að hún geti talist upprunninn innan EES.

Neytendastofa getur ekki tekið ákvörðun um hvort vara teljist upprunninn innan EES eða á Íslandi með vísan til upprunareglna bókunar 4 enda koma þær helst til álita við ákvörðun um tollflokka en það er á verk- og valdsviði fjármálaráðuneytisins. Neytendastofa telur þær reglur sem þar koma fram hins vegar nauðsynlegar sem lögskýringargagn við mat á því hvort auglýsingar eða kynning á vörum með fullyrðingum um að vörur séu íslenskar séu villandi eða ósanngjarnar, skv. lögum nr. 57/2005.

Þar sem efni í dýnur beggja fyrirtækjanna eiga uppruna sinn að mestu leyti erlendis, fær Neytendastofa ekki séð að færð hafi verið fyrir því nægileg rök að framleiðsluaðferð Rúmgóðs á dýnum sé þess eðlis að framleiðsla og virðisauki hennar leiði til að framleiðslan teljist vera íslensk en framleiðsluaðferð Lystadúns Marco erlend.

Eftir þeim upplýsingum sem Neytendastofa hefur aflað sér hjá Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum er ekki til skilgreining á hugtakinu svæðaskipt, hvorki í íslenskum orðabókum eða íslensku textasafni. Þá er hvorki að finna skilgreiningu á hugtökunum heilsudýna eða heilsurúm í íslenskum orðabókum. Hugtökin öll eru þó að mati Neytendastofu gagnsæ. Svæðaskipt, merki skipt í svæði eða reiti, heilsudýna og heilsurúm merki heilsusamlega hvílu. Verður því ekki annað ráðið af lýsingu á framleiðsluaðferð bæði Rúmgóðs og Lystadúns Marco á dýnum og rúmum að þær falli að gagnsærri skilgreiningu hugtakanna. Skilgreining Rúmgóðs á hugtökunum er því að mati Neytendastofu mjög þröng og vafasöm og virðist jafnvel sér sniðin að þeirra framleiðslu.

4.

Fullyrðingar Rúmgóðs í blaðaauglýsingum um að fyrirtækið sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum og eini framleiðandi landsins sem sérsmíði heilsurúm eru samkvæmt

framangreindu ósannaðar og því til þess fallnar að vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum og neytendum, sbr. 2. mgr. 6. gr. laga nr. 57/2005. Þá fela fullyrðingarnar í sér óréttmæta viðskiptahætti og eru fullyrðingarnar til þess fallnar að raska verulega fjárhagslegri hegðun neytenda, sbr. 1. mgr. 8. gr. sömu laga. Þá telur stofnunin auglýsingarnar veita rangar, ófullnægjandi og villandi upplýsingar og eru því ósanngjarnar gagnvart keppinautum, sbr. 14. gr. laganna.

Ákvæði 8. og 14. gr. laga nr. 57/2005 eru í III. og V. kafla laganna. Því er einnig um að ræða brot gegn ákvæði 5. gr. sömu laga.

IV. Ákvörðunarorð:

„Rúmgott ehf., Smiðjuvegi 2, Kópavogi, hefur með birtingu auglýsinga með fullyrðingum um að fyrirtækið sé eini framleiðandi landsins á svæðaskiptum heilsudýnum, og að Rúmgott sé eini framleiðandi landsins sem sérsníði heilsurúm brotið gegn ákvæðum 5. gr., 2. og 4. mgr. 6. gr., 1. mgr. 8. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Með vísan til 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, er Rúmgóðu ehf. bönnuð birting auglýsinganna. Bannið tekur gildi einni viku frá dagsetningu ákvörðunarinnar.

Verði ekki farið að banninu má búast við að tekin verði ákvörðun um sektir sbr. IX. Kafla laga nr. 57/2005.“

Neytendastofa, 5. maí 2011

Tryggvi Axelsson
forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir